

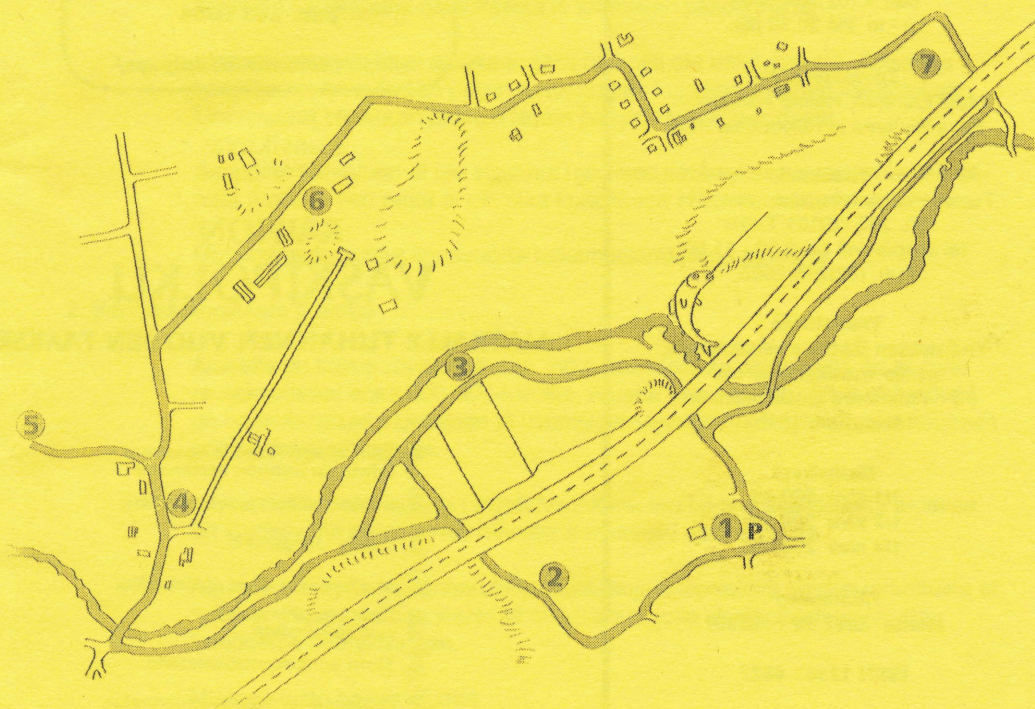
Arkeologia

NYT!

Arkeologi

NU!

2 / 97

Arkeologia
NYTI
Arkeologi
NUI
2/97

7. vuosikerta

Julkaisija

Turun maakuntamuseon ystävät -
Åbo Landskapsmusei vänner r.y.

Arkeologian jaosto -

Arkeologi sektorin.

puheenjohtaja

Heimo Kumlander

Betaniankatu 2 as.16,

20810 Turku.

puh.(040)593 4021 t.(02)261 2183.

k.235 3240

Vastaava toimittaja

Anneli Keränen

Västäräkinkatu 1 A 7,

20610 Turku.

puh. k.(02)244 5895

su - to klo 20.30 jälk.

Toimituskunta

Matti Eloranta, Heimo Kumlander,

Eeva Rintama ja Hilikka Saarimäki

Tilaukset

Turun maakuntamuseon ystävät r.y.

PL 286, 20101 Turku

tai arkipäivinä klo 9.00 - 11.00

Puh. (02)235 2555.

Tilaushinta

Yhdistyksen jäsenille veloituksetta,

muille vuosikerta 60 mk

(3 - 4 numeroa postikuluineen)

lironumero 15 mk.

Mainokset

1/1 sivu 500 mk

1/2 sivu 300 mk

1/4 sivu 200 mk

Tilinumero:

Merita 2267 18 - 125967

ISSN 1236 - 4827

**MONISTEET
VÄRIKOPIOT
VIHKOTYÖT
KÄYNTIKORTIT
KUTSUKORTIT**

**Tämäkin lehti
monistettu meillä**

UNIPAPS

Turun yliopiston jäljennepalvelu

Kerttulinkatu 1

puh: 333 6664

<http://com.utu.fi/unipaps/>

Kansikuva:

**RAISION
VASKIPOLKU**

MATKALLE TUHANNEN VUODEN TAAKSE

- ① Jokilaakson reiteille opastava infotaulu Huhkon kartanolla
- ② Huhkonkallion polttokalmisto
- ③ Ihalan Linnasmäki
- ④ Mullin eduspellon asuinpaikka
- ⑤ Ihalan koulumäen ruumiskalmisto
- ⑥ Siirin polttokenttäkalmisto
- ⑦ Papinkallion muinaismuistialue

Eeva Rintama

PIKAKIERROS VAKKA-SUOMEN ESIHISTORIAAN

Uudenkaupungin kansalaisopisto järjesti lauantaina 24.5.1997 arkeologian harrastajille ja kaikille aiheesta kiinnostuneille retken Vakka-Suomen alueen muinaisjäänkösteisiin. Retken oppaana toimi museoviraston tutkija Teija Tiitinen. Retki oli hyvin suunniteltu. Teija oli varustautunut erinomaisella määrällä tietoja ja esitti asiat selkeästi ja helposti ymmärrettävässä muodossa siten esityksestä saivat irti sekä kiinnostuneet maallikot että jo pitkällä harrastuksessa sisällä olevat. Kiitokset Teijalle.

1. Seppälän Linnavuori (Laitila)

Linnavuori on kallioinen mäki, joka kohoaa n. 10 m ympäröiviä peltoja korkeammalle. Lakialueen koko on n. 100*200 m. Linnavuori on loivilta sivuiltaan kokonaan vallin ympäröimä. Vallissa on selvä porttiaukko. Alueelta ei ole ajoittavia löytöjä, joten se oletetaan rautakautiseksi. Viimeiset kaivaukset on tehty 1886. 1800-Luvun lopulla tutkittiin linnavuoria hyvin intensiivisesti.

Seppälän linnavuori luetaan puolustuslinnoihin, koska se on sijainnut lähellä asutusta. Alueelta ei tunneta vesilähdettä.

Laitilan linnavuorien erityispiirre on se, että ne sijaitsevat pareittain. Seppälän linnavuoren läheisyydessä sijaitsee Pirttikylän linnavuori, jonka oletetaan sijainneen kauempana asutuksesta ja toimineen pakolinnana.

Linnavuorten välillä ei ainakaan tällä hetkellä ole näköyhteyttä. Toisaalta kasvillisuus on nykyään paljon runsaampaa kuin linnavuorten käyttöaikaan. Linnavuoret oletetaan pidetyn täysin paljaina kasvillisuudesta.

Seppälän linnavuori ei ole sijainnut nykyisen tietämyksen mukaan veden äärellä. Valkojärven ranta ei ole ollut kuitenkaan kovin kaukana linnavuoresta.

Museovirasto hoitaa linnavuorta hakametsämäisenä alueena.

2. Seppälä Kopinketo (Laitila)

Alueella on kolme röykkiöhautaa, jotka rakenteensa perusteella on arvioitu rautakautisiksi ehkä 300-500-luvuille. Aluetta ei ole tutkittu. Yksi röykkiöstä on epämääräisen muotoinen ja latomuksen tyyppinen. Röykkiöt ovat kooltaan poikkeuksellisen suuria.

Alueen itäreunalta suurten siirtokivilohkareiden takana sijaitsevalta alueelta on löydetty viikinkiaikainen hevosenkenkäsolkki ojanreunasta.

Alueella on myös ryssänhaudoiksi kutsuttuja kuopanteita, joiden tarkoitusta ei tunneta. Kuopanteiden vieressä on latomus, joka muodoltaan muistuttaa treuddenia päätykivineen.

Museovirasto hoitaa aluetta.

3. Soukaisten Savemäki, roomalaisaikainen kalmisto (Laitila)

Soukainen on osa Laitilan laajaa perinnemaisemaa ja kohtuullisen hyvin säilynyt pienine muinaisjäännösten täplittämine peltotikkuineen, kiviaitoineen ja kapeine kyläteineen.

Soukaisten koulun soratulla piha-alueella tuntee seisovansa ”pyhällä maalla”, kun muistaa sieltä löydetyn Suomen ainoan roomalaisajan lasisen juomasarven, jonka kaltaisia koko Skandinaviasta tunnetaan vain yksi toinen.

Siitepölytutkimusten mukaan viljely ja karjanhoito Soukaisten alueella ovat alkaneet jo 400 eaa.

Savemäen kivikkoisella kalmistoalueella on kaksi tarhahautaa, kaksi pyöreää reunakehällistä röykkiötä, nelisivuinen latomus sekä kenttäkalmisto. Paikka on ajoitettu vanhemman roomalaisajan loppupuolelle löytöjen perusteella.

Esineiden perusteella on arveltu röykkiöiden olleen mahdollisesti muualta siirtyneiden miesten hautoja (skandinaaviset aseet) ja kalmistoon kuoppiin haudattujen olleen suomalaisia naisia (itäbalttilaistyyppiset korut)

Museovirasto hoitaa aluetta laajana maisemakokonaisuutena.

4. Laitilan Syttyän (Palmusen) Myllymäki, rautakautinen röykkiö

Männikköinen saareke peltojen keskellä käsittää kuusi matalaa maa- ja kiviaineksen muodostamaa röykkiötä. Neljässä on näkyvillä reunakehä. Yksi röykkiöstä on tutkittu 30-luvulla. Löydettyjen saviastian palojen ja rautaesi-
neiden katkelmien avulla röykkiö on ajoitettu kansainvaellusaikaiseksi.

Museovirasto hoitaa aluetta.

5. Mynämäen Juvan Pyheensilta

Alue on kivikautinen asuinpaikka noin 2800-2000 eaa. Asuinpaikka on erittäin laaja, mutta pahasti soranoton tuhoama. Niiltä osin kuin maisema on havaittavissa se on kivikauden aikaisen miljöön mukainen.

Pyheensillan mukaan on nimetty yksi kampakeraamisen kauden viimeisistä kulttuureista. Asuinpaikat sijoituivat jokien varsille tai suistoihin. Sijoituksen oletetaan liittyvän pyyntiin, joka suuntautui sekä merelle että metsiin. Mm Lappi TI:stä tunnetaan kulttuurin asuinpaikka.

Asuinpaikat tunnistetaan useimmiten pitkistä hoikista liuskeesta valmistetuista nuolenkärjistä, joiden muodon arvellaan perustuvan meripyyntiin ja linnustuksen tarpeisiin. Keramiikka on hyvin karkeatekoista ja heikkolaatuista.

Alueelta on löydetty läntistä piitä, joten asujamiston otaksutaan käyneen kauppaa Skandinavian eteläosien kanssa. Esineistössä on jo vaikutteita varakirveskulttuurista. Sisämaan yhteydet vaikuttavat vähäisiltä. Esinekulttuuri viestii konservatiivisuudesta vanhojen esinemuotojen säilyessä pitkään käytössä.

Pyheensillan alueelta on myös löydetty kiveyksiä, joiden radiohiiliajoitus liittään esiroomalaiseen kauteen. Mitään viitteitä siitä, että alueella olisi asuttu näiden kausien välissä ei tunneta.

6. Kallela Kalmumäki (Kalanti)

Kalmumäki on yksi merkittävimpiä myöhäisrautakautisia (n. 600-1150 jaa) kalmistoja Vakka-Suomessa. Alueella on kaivettu useaan otteeseen, mutta siitä ei ole julkaistu tutkimuksia. Turun yliopistossa on tehty yksi aiheeseen liittyvä pro gradu. Alueen polttokenttäkalmistosta on löydetty aseita, työkaluja, kuolaimia ja koruja. Valtaosa kalmistosta on tuhoutunut viereisen sahan rakentamisen ja laajentamisen yhteydessä.

Polttokenttäkalmiston yhteydessä on pohdittu maanviljelyyn liittyvää analogiaa: viljan kasvatusta alkaa polttamalla kuten vainaja poltetaan. Siemenet kylvetään peltoon kuten vainajan luiden ja hänen mukanaan poltettujen esineiden jäännökset kylvetään kalmistoon.

Alueella on uhrikuoppia ainakin kahdessa kalliossa.

Alueen läheisyydessä sijaitsee useita eri aikaisia rautakautisia kalmistoja, jotka liittyvät maanviljelysväestön asutukseen. Sen eteläpuolella on auennut merenlahti, jonka vastakkaiselta rannalta tunnetaan runsaasti röykkiöitä, joiden oletetaan liittyvän voimakkaammin pyynnin varassa eläneen väestön asutukseen.

Museovirasto hoitaa laajaa aluetta Kalmumäen ympäristössä. Alueelle on tulossa esiteltäviä.

Tapautuu arkeologiassa 1997

- 24.-27.7. The First International Marine Archaeological Conference of the Baltic Sea, Nynäshamn, Stockholm, Sweden. Information: Baltic Sea'97 c/o Congrex(Sweden)AB, Box 5619, 11486 Stockholm, Sweden.
- Varhain Pohjoisessa - seminaari loka-marraskuun vaihteessa. Tiedustelut: Eeva-Liisa Schulz
- 5.-11.10. Nordisk kontaktseminarium, Lammi, Finland.

TURUN YLIOPISTO
KULTTUURIEN TUTKIMUKSEN LAITOS / ARKEOLOGIA
ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET 1997

(3) Alustavat tiedot 03.06.1997

Hattula (ent. Tyrväntö)

Keskiajan kylien paikantamiseen tähtäävä inventointi 5.5. alkaen

Kenttätyöjohtaja Huk Jouni Taivainen

Tyrväntö-seura, Museoviraston rakennushistorian osasto ja Turun yliopisto

Vastuulliset johtajat professori Jussi-Pekka Taavitsainen ja dosentti Markus Hiekkanen

Hämeenkoski, Pyhän Laurin kirkko

Keskiaikaisen kirkon raunioiden kaivaus 2.-27.6.

Kenttätyöjohtaja fil.yo. Miikka Kumpulainen

Museoviraston rakennushistorian osasto ja Turun yliopisto

Vastuulliset johtajat professori Jussi-Pekka Taavitsainen ja dosentti Markus Hiekkanen

Kemiö, Makila

Varhaismetallikautisen hautaröykkiön kaivaus ja historiallisen ajan kylän koekaivaus 2.-6.6.

Kenttätyöjohtaja Huk Riikka Saarinen

Museoviraston muinaisjäännösten hoitoyksikkö ja Turun yliopisto

Vastuullinen johtaja assistentti Henrik Asplund

Lieto, Vanhalinna

Rakennustyömaan arkeologinen seuranta ja kaivaus 5.5. alkaen

Kenttätyöjohtajat FK Esa Saari ja lehtori Kristiina Korkeakoski-Väisänen

Turun yliopisto

Vastuullinen johtaja intendentti Aino Nissinaho

Maaninka

Historiallisen ajan kohteiden inventointi (toukokuussa) ja kaivaus (elokuussa)

Kenttätyöjohtaja fil.yo. Jukka Palm

Maaningan kunta, Kuopion kesäyliopisto, Museoviraston rakennushistorian osasto ja Turun yliopisto

Vastuulliset johtajat professori Jussi-Pekka Taavitsainen ja dosentti Markus Hiekkanen

Nokia, Hauroinen, Sotkanlinna

Nuoremman rautakauden maansekaisen röykkiön kaivaus 23.6.-25.7.

Kenttätyöjohtaja Huk Päivi Hakanpää

Nokian kaupunki ja Turun yliopisto

Vastuullinen johtaja professori Jussi-Pekka Taavitsainen

Parainen, Degerby, Fagervik

Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus 24.-25.5.

Kenttätyöjohtaja FK Eeva Raike

Paraisten kaupunki, Pargas hembygdsförening r.f. ja Turun yliopisto

Vastuullinen johtaja FK Eeva Raike

Pernaja

Historiallisen ajan kohteiden inventointi ja koekaivaus (kesäkuussa)

Kenttätyöjohtaja fil.yo. Jukka Palm

Pernajan kunta, Museoviraston rakennushistorian osasto ja Turun yliopisto

Vastuulliset johtajat professori Jussi-Pekka Taavitsainen ja dosentti Markus Hiekkänen

Piikkiö, Moisio

Esiroomalaisen asuinpaikan koekaivaus 23.-25.5.

Kenttätyöjohtaja Huk Riikka Saarinen

Turun maakuntamuseon ystävät r.y. ja Turun yliopisto

Vastuullinen johtaja assistentti Henrik Asplund

Raisio, Ihala, Mullin eduspelto

Myöhäisen rautakauden ja historiallisen ajan asuinpaikan kaivaus 2.-13.6.

Kenttätyöjohtaja Huk Taina Pietikäinen

Raision kaupunki ja Turun yliopisto

Vastuulliset johtajat professori Jussi-Pekka Taavitsainen ja dosentti Markus Hiekkänen

Turku, Röntämäki, Orhinkarsina

Vanhaismetallikautisen asuinpaikan kaivaus 19.-30.5.

Kenttätyöjohtajat lehtori Kristiina Korkeakoski-Väisänen ja fil.yo. Tanja Ratilainen

Turun yliopisto

Vastuullinen johtaja lehtori Kristiina Korkeakoski-Väisänen

Uukuniemi, Papinniemi

Historiallisen ajan karjalaiskylän koekaivaus 2.-31.7.

Kenttätyöjohtaja Huk Ville Laakso

Turun yliopisto

Vastuulliset johtajat professori Jussi-Pekka Taavitsainen ja dosentti Markus Hiekkänen

Venäjä, Besov Nos

Household and settlement in southern Karelia -projektiin liittyvä kaivaus 20.7.-4.8.

Kenttätyöjohtaja Huk Mervi Suhonen

Uumajan yliopisto, Tromssan yliopisto ja Turun yliopisto

Vastuullinen johtaja professori Jussi-Pekka Taavitsainen

Museoviraston arkeologian osasto tekee tänä kesänä kaivauksia Hiittisistä Pelloon

Museoviraston arkeologian osasto tekee tänä vuonna kenttätöitä yli 30 paikkakunnalla ympäri Suomea, Hiittisistä Pelloon. Rahaa kenttätöihin on käytettävissä 6,9 miljoonaa markkaa. Summa on selvästi suurempi kuin viime vuonna. Kenttätöiden määrää lisäävät laajentunut työllisyysohjelma ja vilkastunut julkinen rakentaminen.

Työllisyysohjelman varoin kaivauksia tehdään kivistä asuinpaikoilla Puumalassa, Rantasalmella, Ylikiimingissä, Pellossa, Taipalsaarella, Kristiinankaupungissa, Rääkkylässä, Oulussa ja Yli-lissä sekä Polvijärvellä rautakautisella asuinpaikalla.

Yli-lin Purkajasuolla tutkimukset jatkuvat jo kolmatta vuotta. Viime kesän tutkimuksissa löydettiin entisestä merenpohjasta runsaasti hyvin säilynyttä, pyyntiin liittyvää puumateriaalia, mm. tuohella kasaan solmittuja liisteritiloja sekä paaluja. Orgaanisen materiaalin löytöminen kivistä yhteyksistä on Suomessa hyvin harvinaista. Purkajasuon tutkimukset ovat tuoneet esiin merkittäviä löytöjä.

Julkisten rakennustöiden johdosta tehdään kaivauksia Halikossa, Lempäälässä, Hämeenlinnassa, Rovaniemellä, Lahdessa, Suomussalmella, Porvoossa, Eurajoella ja Vantaalla. Suuren tiehankkeen, valtatie 1, 3 ja 7 aiheuttavat mittavat kaivaukset Halikon Vuohikallion varhaiskivikautisella asuinpaikalla, Lempäälän Naarankalmanmäen rautakautisessa rökkiökalmistossa sekä Porvoon Munkbyn Bölen merkittävällä kivistä-metallikautisella asuinpaikalla. Vantaan Maarinkunnaan laajaa asuinpaikka-aluetta, josta on tehty runsaasti löytöjä, kaivetaan, koska paikalle aiotaan rakentaa asuintaloja.

Arkeologian osaston omat tutkimukset jatkuvat Hiittisten Kyrksundetin myöhäisrautakautisella ja varhaiskeskiaikaisella kauppapaikalla sekä Kristiinankaupungin Räväsénin kivistä asuinpaikalla. Lisäksi osasto tutkii Sauvon Korvalasta viime vuonna löydettyä roomalaisaikaista paasiarkkukalmistoa sekä Karijoen Susiluolaa, jossa tutkimukset suoritetaan yhteistyössä Geologian tutkimuskeskuksen ja Helsingin yliopiston kanssa. Susiluolasta löytyneet kivesineet voivat olla merkkejä siitä, että ihminen on oleskellut luolassa ennen viimeistä jääkautta.

Museoviraston koekaivausryhmä tekee kesällä 1997 tutkimuksia yhteensä 12 kohteessa eri puolilla Suomea. Arkeologian osasto myös inventoi voimajohtolinjaa Euran ja Ulvilan välillä sekä tekee perusinventoinnin Perniön ja Karjalohjan kunnissa.

Lista Museoviraston arkeologian osaston kenttätöistä 1997 on tämän tiedotteen liitteenä. Lisätietoja antavat yli-intendentti Paula Purhonen puh. (09) 405 0258 ja tutkija Pirjo Hamari puh. (09) 405 0256.

Museoviraston arkeologian osaston kenttätöitä kesällä 1997**KAIVAUKSET****Valtion työllisyysohjelman kaivaukset****Puumala Karkianiemmi, kivikautisten asuinpaikkojen koekaivauksia**

Puumalan Karkianiemmen alueella on useita esihistoriallisia asuinpaikkoja, jotka ajoittuvat kivikaudelta rautakauden alkupuolelle (n. 3000 eKr. - n. 300 jKr.). Asuinpaikat ovat noin 1,2 km pitkällä ranta-alueella, jolle kohdistuu tällä hetkellä myös voimakkaita lomarakennuspaineita. Koekaivauksin tulisi selvittää asuinpaikkojen laajuus ja määrittää niiden rajat, jotta lomarakentaminen voitaisiin suunnata alueille, joilla se ei tuhoa esihistoriallisia asuinpaikka-alueita. Kaivaukset toisivat lisäksi myös uutta tietoa alueen esihistoriasta, sillä Puumalan esihistoriallisia kohteita on voitu tutkia vain erittäin vähän. Hanke toteutuu vuosina 1997-1999.

Kaivauksen kesto 1 kk, syyskuu, Kaivaustenjohtaja: FK Kaarlo Katiskoski

Rantasalmi Ritokangas, kivi-metallikautisen asuinpaikan kaivaus

Rantasalmen Ritokankaalla on laaja-alainen esihistoriallinen (n. 3000 eKr. - 300 jKr.) asuinpaikka-alue, jossa on mm. lukuisia asumuspainanteita sekä Saimaan vesistöhistorian eri vaiheisiin liittyviä, selvästi nähtävissä olevia rantamuodostumia. Kohde on yksi Rantasalmen kunnan ajo-opastein ja opastauluin merkitsemistä kohteista ja se kuuluu viiden kunnan (Anttola-Juva-Rantasalmi-Puumala-Sulkava) "Muinaisen ihmisen jäljillä" - matkailureittiin. Tästä reitistä ja jokaisesta kohteesta on saatavissa kartta- ja opasmateriaalia myös englannin ja saksan kielillä. Ritokankaan asuinpaikka on erittäin hyvin tällaiseen käyttöön soveltuva laajuutensa, maastossa selvästi näkyvien asumuspainanteidensa sekä Saimaan vesistöhistoriaan liittyvien eri rannamuodostumien johdosta.

Arkeologisten kaivausten avulla tästä asuinpaikasta olisi saatavissa tutkimustietoa, joka mahdollistaisi kohteen käytön laajemmin ja monipuolisemmin matkailu- ja opetuskäytössä, esim. Rantasalmen kirkonkylässä sijaitsevassa Järviuonnon (=Linnansaaren kansallispuiston) opastuskeskuksessa. Kaivaukset tuovat arvokasta lisätietoa tieteellisesti erittäin mielenkiintoisesta kivikauden ja metallikauden taitekohdasta Sisä-Suomessa. Tutkimukset mahdollistavat myös asuinpaikka-alueen laajuuden tarkan määrittämisen ja arvokkaan kohteen suojelun edustavana ja ehjänä kokonaisuutena. Hanke toteutuu vuosina 1997-1999.

Kaivauksen kesto 1 kk, 1.9. - 30.9.1997, Kaivaustenjohtaja: FK Taisto Karjalainen

Polvijärvi Sotkuma, rautakautisen ja keskiaikaisen asuinpaikan koekaivaukset

Sotkuman kylä on yksi Polvijärven vanhimmissa kylissä. Kylän alueelta tunnetaan ortodoksikalisto sekä parina viime vuonna esille tulleita rautakauden lopulle ajoittuvia keramiikka- ja esinelöytöjä. Nämä löydöt ovat tuoneet aivan uuden, tieteellisesti hyvin mielenkiintoisen ulottuvuuden Pohjois-Karjalan asutushistoriaan. Rautakautisen asutuvaiheen tutkimukset Sotkuman kylän alueella ovat koko Pohjois-Karjalan asutushistorian selvittämisen kannalta merkittäviä. Alueen rakentamispaineiden johdosta kiinteiden muinaisjäännösten laajuuden selvittäminen ja rajojen määrittäminen koekaivausten avulla on toteutettava mahdollisimman pian. Hanke toteutuu vuosina 1997-1999. Kaivauksen kesto 1 kk, 2.-27.6.1997, Kaivaustenjohtaja: FL Petro Pesonen

Ylikiiminki Vepsänkangas, kivikautisen asuinpaikan kaivaukset

Vepsänkankaan kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Jokelan kylässä, Ylikiimingin kirkosta n. 6 km kaakkoon. Asuinpaikka on pääasiassa Männistön tilalla. Kesällä 1989 Vepsänkankaalle tehdyssä maastotarkastuksessa havaittiin käytöstä poistetun sorakuopan reunoilla runsaasti merkkejä kivikautisesta asutuksesta. Keramiikan perusteella asuinpaikka ajoittuu varhaiskamperaamiseksi (4200-3300 eKr.). Soranotto on ilmeisesti tuhonnut suuren osan asuinpaikasta. Koko asuinpaikka on pintahavaintojen perusteella n. 300 x 100 m:n laajuinen. Todellisuudessa löytö-alue lienee suurempi.

Kohteesta on ensiarvoisen tärkeää tutkia tasokaivauksin uhanalaisimmat kohdat sorakuopan sortuvissa reunoissa sekä määrittää asuinpaikan laajuus, luonne ja säilymisaste tulevan suojelun tarpeisiin. Hanke toteutetaan vuosina 1997-1998. Kaivauksen kesto 1 kk, 28.5.-27.6.1997, Kaivaustenjohtaja: FM Satu Koivisto

Pello Kaaraneskoski, esihistoriallisten kohteiden kartoitus ja koekaivauksia

Pellon kunnan alueella on viimeksi tehty systemaattista arkeologista inventointia vuonna 1984. Tässä yhteydessä todettiin Kaaraneskosken voimalan lähialueella runsaasti merkkejä kivikautisesta asutuksesta useissa kohdissa. Yhdessä paikassa on myös merkkejä samelaisasutuksesta (rautainen keihäänkärki) sekä maansekainen kumpu ja osittain tuhoutunut 18 pyyntikuopan muodostama järjestelmä (kohteet Pello 24-26, 146-147). Alueen löydöt sisältävät hiottuja kivi-esineitä, mm. liuskeveitsen katkelman ja taltan sekä kvartsia ja palanutta luuta. Myöhempi asutus, tiet ja soranotto ovat tuhonneet osaa kohteista. Myös voimalan vedensäännöstely lisää muinaisjäännösten tuhoutumista. Alueella sijaitseen myös vanha masuunin pohja. Paikalla tutkitaan todettujen kiinteiden muinaisjäännösten säilymisaste, luonne ja laajuus koekaivauksin sekä kartoitetaan alueen kiinteät muinaisjäännökset. Hanke toteutetaan vuosina 1997-1998.

Kaivauksen kesto 1 kk, 2.-27.6.1997, Kaivaustenjohtaja: PhD Jarmo Kankaanpää

Taipalsaari Vaateranta, kivikautisen asuinpaikka-alueen kaivaus

Taipalsaaren Vaaterannan alueella on laaja, jo vuodesta 1929 asti tunnettu kivikautinen asuinpaikka-alue, jossa on tehty kaivauksia 1970-luvulla ja 1980-luvun lopulla. Tutkimukset ovat osoittaneet, että kysymyksessä on poikkeuksellisen runsaslöytöinen ja erityisen arvokas ns. kampakeraamisen kulttuurin asuinpaikka. Alue on ollut asuttu pääasiallisesti n. 4000-2800 eKr., mutta viitteitä on myös tätä luuoremman, ns. vanhemman metallikauden asutuksesta. Kohteessa on todettu ja tutkittu myös useita kivikautisia punamultahautoja; Suomen ensimmäinen tunnettu punamultahauta on löytynyt juuri Vaaterannasta. Esineistö on runsas ja monipuolinen (yli 22.000 saviastianpalaa, savi-idoiteita, meripihka- ja liuskekoruja, erilaisia kivistä valmistettuja työkaluja, mm. piisirppi). Luuanalyytit antavat kiinnostavaa tietoa asukkaiden elinkeinoista, joihin on kuulunut suurista metsästä, kalastus ja karjanhoitokin. Taipalsaaren alueelta tehty siitepölyanalyytit ovat valottaneet merkittävällä tavalla maanviljelyn alkuvaiheita Etelä-Karjalassa. Koska Vaaterannan alueeseen kohdistuu jatkuvasti voimakkaita rakennuspaineita, on erittäin tarpeellista saada asuinpaikan ja punamultahauta-alueen rajat tarkkaan määritellyiksi ja suorittaa alueella kaivauksia kaavassa rakennuspaikoiksi varatuilla kohdilla. Hanke toteutuu vuosina 1997-1999. Kaivauksen kesto 1 kk, 2.6.-27.6.1997, Kaivaustenjohtaja: FK Kaarlo Katiskoski

Kristiinankaupunki Räväsén, kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Räväsénin laajalla asuinpaikka-alueella on tehty kaivauksia jo vuosina 1994-1995 aluetta uhkaavan soranoton takia. Vuonna 1996 aloitetut työllisyyskaivaukset jatkuvat tänä vuonna. Kaivausten perusteella asuinpaikalla on todettu asutun koko kivikauden loppuvaiheen ajan. Löydöt ovat runsaat ja sisältävät mm. myöhäiskampakeramiikkaa, Pyheensillan keramiikkaa ja asbestikeramiikkaa, meripihkaa, nuolenkärkiä, talttoja ja siimanpainoja sekä Suomen mantereella ainutlaatuisia itärautsalista kuoppakeramiikkaa. Kaivauksen kesto 1 kk, 2.6.-27.6.1997, Kaivaustenjohtaja: FK Vesa Laulumaa

Rääkkylä Sintsi Vihi, kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Rääkkylän Sintsin kylässä kaivetaan syyskuussa Vihin kivikautista asuinpaikkaa. Tämä paikka löytyi vuonna 1996 ja se todettiin tällöin erittäin hyvin säilyneeksi ja poikkeuksellisen edustavaksi muinaisjäännökseksi, jolla on tarpeen suorittaa lisätutkimuksia. Vihin asuinpaikalla on havaittu 10 suurta soikean muotoista asumuspainannetta ja niihin liittyviä pienempiä keitto- ym. kuopanteita. Vuoden 1997 tutkimuksen tarkoituksena on tutkia kokonaan yksi tällainen asumuspainanne ja siihen liittyvä pienempi painanne sekä selvittää koekaivauksin asuinpaikan laajuus. Todennäköisesti kyseessä olevat painanteet ovat jälkiä kivikautisista talorakennelmista. Asuinpaikka ajoittuu tyypillisen kampakeraamian aikaan (n. 3000 eKr.).

Kaivauksen kesto 1 kk, 1.9. - 3.10.1997, Kaivaustenjohtaja: FL Petro Pesonen

Outokumpu Sysmäjärvi Lintutorni, kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Vuoden 1997 kaivauksilla Outokummussa tutkitaan tyypillisen kampakeramian aikainen (n. 3000 eKr.) asumuspainanne Lintutorni-nimisessä kohteessa. Kohteessa on tasaisella kankaalla useiden painanteiden rivi joka kulkee Sysmäjärven rannan suuntaisesti. Kaivauksen tarkoituksena on saada vertailumateriaalia aiemmin Outokummun Sätöksessä ja Laavussuolla kaivettuihin asumuspainanneaineistoihin. Tutkimuksellisesti Lintutornin kohde tulee olemaan mielenkiintoinen, sillä kohteesta on aiemmin tehty fosfaattianalyysi, joka osoittaa pitkäaikaisen asutuksen merkkiä, kohonneiden fosfaattimäärien eli anomalioiden, korreloivan merkittävästi asuinpainanteiden kanssa. Kaivauksen kesto 1 kk, 26.5. - 27.6.1997, Kaivaustenjohtaja: FK Taisto Karjalainen

Yli-Ii Purkajasuo, kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Syksyllä 1995 Yli-Iin Kierikin Purkajasuon pellon ojitus töissä paljastui puisia rakenteita, jotka olivat säilyneet ehjinä ja lahoamatta kosteasta maaperästä. Löytöjä tuli 2 ha:n alueelta noin 0,8 metrin syvyydeltä. Viereiseltä suolta on aiemmin löytynyt meripihkaesineitä ja vastaavanlaisia puurakenteita. Vuoden 1996 tutkimuksissa pellolle ja sen lähi-alueelle avattiin koeojia ja koekuoppia yhteensä n. 400 m². Kaivausalueilta ja koeokuopista löytyi runsaasti puunjäänteitä, joista noin 520 numeroitua puunjäännettä nostettiin kaivauksissa. Suurin osa puista oli työstettyä, joutuessa kymmeniä esineitä. Kaivauslöytöihin kuuluu mm. teroitettuja paaluja, riellisiä puita ja verkon kohoja. Löytöjen joukossa on myös runsaasti liisteitä sekä liisterilöytöjä, jotka on kasattu kokoon tuohisidoksella. Puulöydöt ovat konservoitavana, ja niiden tarkempi tutkiminen on vasta alkamassa.

Löydöt sijaitsivat alueella, joka kivikaudella on ollut merenpohjaa, mahdollisesti muinainen salmi, ja ne on tulkittu tulvan peittämiksi pyynti-/kalastusvälineiksi. Vesialueen muinaisilta rannoilta löytyy runsaasti merkkejä esihistoriallisesta asutuksesta, mm. asumuspainanneryhmiä sekä vuonna 1996 kaivettu Korvalan mahdollinen asumuksen pohja, jota ympäröi kivivalli. Asumuksen pohjasta saatiin löytöinä mm. Poljän tyyppin keramiikkaa. Puurakenteet ja Korvalan kivivalli ajoittuvat radiohiili ajoitusten perusteella aikavälille n. 3400-2900 eKr. Vuoden 1997 tutkimuksissa pyritään koko alueen muinaisen topografian ja puulöytöjen levinneisyyden selvittämiseen. Kaivauksen kesto 2 kk, 24.7.-27.9.1997, Kaivauksenjohtaja: MA Hans-Peter Schulz

Muinaismuistolain 15 § :n mukaiset kaivaukset**VT 3 Lempäälä Naarankalmanmäki, rautakautisen röykkiöalueen kaivaus**

Lempäälän Naarankalmanmäellä tutkitaan rautakautista röykkiöaluetta. Naarankalmanmäki tulee jäämään VT 3:n linjauksen alle, ja muinaisjäännös on tutkittava kokonaan ennen sen tuhoutumista. Alueelta löydettiin vuonna 1995 tehdyssä inventoinnissa useita röykkiöitä, jotka koekaivauksissa todettiin rautakauden loppupuolelle ajoittuviksi mahdollisiksi hautaröykkiöiksi. Alueella on mahdollisesti myös muita rautakaudelle ajoittuvia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Löytöinä alueelta on saatu mm. rautakautista keramiikkaa ja palanutta luuta. Kaivauksen kesto 1 kk, 3.7. - 1.8.1997, Kaivaustenjohtajana: FM Sirkka-Liisa Seppälä ja FK Eeva Raike, Tilaja: TL Hämeen tiepiiri

KT 57 Hämeenlinna Kirstula, rautakautisen polttokenttäkalmiston kaivaus

Hämeenlinnan Kirstulaan, kantatie 57:n ja sen vierelle suunnitellun kevyen liikenteen väylän väliselle maisemoittavaksi suunnitellulle alueelle jää kiinteä muinaisjäännös, Kirstulan rautakautinen polttokenttäkalmisto, joka on tutkittava kaivauksin ennen väylän rakentamista. Kaivauksen kesto 1,5 kk, 12.5-20.6.1997, Kaivaustenjohtaja: FM Sirkka-Liisa Seppälä, Tilaja: TL Hämeen tiepiiri

Lahti Renkomäki, kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Suunnitellun Salpakangas-Renkomäki -tienparannuksen vuoksi on hankkeen välittömässä vaikutuspiirissä olevan Ristolan varhaiskivikautisen, runsaslöytöisen ja tutkimuksellisesti tärkeän asuinpaikan takia tutkittava nykyisen tiealueen molemmiin puoliin olevat alueet. Alustavan koekaivauksen perusteella päätetään mahdollisista jatkotutkimustarpeista. Kaivauksen kesto 3 vko, elokuu, Kaivaustenjohtaja: FK Vesa Laulumaa, Tilaja: TL Hämeen tiepiiri

VT 1 Halikko Vuohikallio, kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Vuoden 1995 inventoinnissa löydetty mesoliittisen kauden (n. 5000 eKr.) asuinpaikka osoittautui vuoden 1996 koekaivauksissa jatkotutkimuksia vaativaksi. Asuinpaikka on jäämässä tulevan valtatie 1:n linjauksen alle välillä Märy-Salainen. Asuinpaikalta on löydetty mm. kvartsia, palanutta luuta, hiottujen kivesineiden katkelmia sekä kiinteinä jäänteinä kaksi liettä. Vuoden 1997 tutkimusten tavoitteena on selvittää asuinpaikan laajuus ja tutkia erityisesti VT 1:n rakentamisessa tuhoutumaan tuleva osa.

Kaivauksen kesto 1 kk, Kaivauksenjohtaja: FM Esa Mikkola, Tilaja: TL Turun tiepiiri

Suomussalmi Salonsaari, kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Suomussalmen Salonsaaren rantakaava-alueeseen kohdistuu voimakkaita rantarakentamisen paineita, joiden johdosta alueelta tunnetulla kivikautisella asuinpaikalla suoritetaan kaivaututkimuksia. Salonsaaresta tunnetaan myös rautakautinen irtolöytö, rautakirves, joka lisää alueen tutkimuksellista merkitystä.

Kaivauksen kesto 1 kk, 1. - 30.7.1997, Kaivaustenjohtaja: FK Oili Räihälä, Tilaja: Metsähallitus

Rovaniemi mlk Sierilä, kivikautisten asuinpaikkojen koekaivauksia

Rovaniemen Sierilään rakennetaan Kemijoen pääuoman viimeinen voimalaitos. Patoaltaan vaikutuspiiriin jää ainakin kaksi tuhoutumisuhan alaista kivikautista asuinpaikkaa sekä irtolöytöpaikkoja, joiden luonne ja laajuus on alustavasti tutkittava koekaivauksin mahdollisia jatkotutkimuksia varten. Lisäksi veden alle jäävät alueet on inventoitava nykyistä tarkemmin. Kaivauksen kesto 1 kk, 1.-30.7.1997, Kaivaustenjohtaja: PhD Jarmo Kankaanpää, Tilaja: Kemijoki Oy

Porvoo Böle, kivikautisen asuinpaikan tutkimukset

Porvoon Munkbyn Bölessä sijaitsee merkittävä pitkäaikainen asuinpaikka, jolta on 60-, 70- ja 80-lukujen kaivauksissa löydetty jälkiä asutuksesta varhaisen kampakeramiikan ajalta (4200-eKr.) rautakaudelle asti. Suunniteltu tienparannus linjalla Harabacka-Koskenala (valtatie 7) koskee Porvoon Bölen asuinpaikkaa asuinpaikan tuhoutumattomalta osalta noin 2000 m² alalta. Ennen tienrakennustöiden aloittamista tien alle jäävä osa on tutkittava arkeologisin kaivauksin. Kaivauksen kesto 2 kk, kesä-heinäkuu, Kaivaustenjohtaja: FM Nina Strandberg, Tilaja: Tielaitos, Uudenmaan tiepiiri.

Vantaa Maarinkunnas, kivikautisen asuinpaikan tutkimukset

Vantaan Maarinkunnaan kivikautinen asuinpaikka, joka tutkitaan tulevana kesänä siihen kohdistuvan rakennushankkeen takia, on osa Keravanjoen varrella sijaitsevaa runsaslöytöistä Jokiniemi-Sandliden-Stenkulla-Maarinkunnas -asuinpaikka-aluetta, missä on suoritettu arkeologisia kaivauksia useaan otteeseen kolmen viime vuosikymmenen aikana. Maarinkunnaalta on vuoden 1976 kaivauksissa löytynyt kivikautiselle asuinpaikalle tavomaista esineistöä, kuten kililaji, pii- ja kvartsiesineitä sekä -iskoksia, palanutta luuta, saviastianpaloja, mutta myös meripihkariipuksia ja -helmiä sekä pähkinänkuoria. Kulttuurikerroksesta, jonka paksuus vaihtelee 20:stä 70:een senttimetriin, on tavattu esinelöytöjen lisäksi hiiltä, nokea ja punamultaa. Asuinpaikka ajoittuu rannansiirtymiskäyrien ja esineistönä, ennen kaikkea paikalta löytyneen kampakeramiikan (II:1, II:2, III:1) perusteella noin 3300-2900 eKr. Kaivauksen kesto 1 kk, 7.7.-1.8.1997, Kaivaustenjohtaja: FM Sirpa Leskinen, Tilaja: Polar-rakennus Oy

Eurajoki Irjanne, kivikautisen asuinpaikan koekaivaus

Eurajoen Irjanteen kivikautinen asuinpaikka sijaitsee suunnitellulla Rauma-Ulvila - voimajohtolinjalla. Asuinpaikka löydettiin inventoinnissa 1960-luvulla, ja vaikka hiekanotto on tuhonnut osan siitä, on jäljelle jääneen osan laajuus ja kunto selvitettävä koekaivauksin ennen rakentamisen aloittamista. Asuinpaikalta on saatu löytöinä mm. kampakeramiikkaa.

Kaivauksen kesto 2 vko, 2.6.-13.6.1997, Kaivaustenjohtaja: FM Teija Nurminen, Tilaa: IVO Voimansiirto Oy

Arkeologian osaston kaivaukset

Hiittinen Dragsfjärd Kyrksundet, myöhäisrautakautisen ja keskiaikaisen kauppapaikan kaivaus
Kyrksundetin kauppapaikalla jatketaan edellisten vuosien tutkimuksia.

Kaivauksen kesto 2 vko, 28.7. - 8.8.97, Kaivaustenjohtaja: FT Torsten Edgren

Kristiinankaupunki Rävåsen, kivikautisen asuinpaikan kaivaus. Ks. työllisyyskaivaukset.

Karijoki Susiluola, luolan kaivaukset

Karijoen Susiluolan tutkimuksia jatketaan vuonna 1997. Kaivauksissa pyritään Museoviraston, Geologian tutkimuskeskuksen ja Helsingin yliopiston yhteistyönä selvittämään, onko luolassa ihmistoiminnan jälkiä ja miltä ajalta ne ovat peräisin. On mahdollista, että luolassa on oleskeltu viimeistä jääkautta edeltävällä ajalla. Vuonna 1996 Geologian tutkimuskeskus löysi luolan tyhjentämisen yhteydessä runsaasti eri eläinlajien luita sekä kvartsisiesineitä ja iskujäljellisen kiven. Luolasta ei vielä toistaiseksi ole käytettävissä ajoituksia.

Kaivauksen kesto 2 vko, 2.6. - 13.6.1997, Kaivaustenjohtaja: MA Hans-Peter Schulz

Sauvo Korvala, rautakautisen kalmiston kaivaus

Sauvon Korvalan paasiarkkukalmisto löydettiin vuonna 1996, kun hiekkakuopan reunalta löytyi sarjarannerenkaan osa. Kalmisto on tuhoutumisuhan alaisena hiekkakuopan sortuvan reunan johdosta. Vuoden 1996 tutkimuksissa Korvalassa tutkittiin kaksi vanhemmalle roomalaisajalle (0-200 jKr.) ajoittuvaa, hiekkakivilaaoista koottua paasiarkkukautaa. Haudoista löydettiin mm. toinen sarjarannerengas, nuppipäinen ranneengas, putkikirves ja raudanpalloja. Korvalan paasiarkkukalmisto on ensimmäinen Suomesta löydetty paasiarkkukalmisto; muita samalle kaudelle ajoittuvia kalmistoja tunnetaan parikymmentä. Sekä kalmistotyyppi että siltä tehdyt löydöt, erityisesti sarjarannerenkaat, ovat osoitus voimakkaista virolaisvaikutteista Suomessa varhaisella rautakaudella. Kalmiston tutkimuksia jatketaan tänä vuonna.

Kaivauksen kesto 1 kk, 2.6. - 30.6.1997, Kaivauksenjohtaja: FL Marianne Schauman-Lönnqvist

Sysmä Hovila, rautakautisen löytöpaikan koekaivaus

Kesto 1 vko, kesäkuu, Kaivaustenjohtaja: FK Mirja Miettinen

Pihtipudas Pohjoisniemi, kivikautisen asuinpaikan koekaivaus

Kesto 1 vko, elokuu, Kaivaustenjohtaja: FK Mirja Miettinen

Museoviraston koekaivausryhmä**Ryhmä 1, johtaja FK Päivi Kankkunen**

- **Ristiina Haikola Honkamäki**, kivikautinen asuinpaikka, 2 vko, 19.-30.5.1997

Honkamäen kivikautisen asuinpaikka-alueen laajuus ja luonne on selvitettävä, sillä alueelle on kaksi rakennuslupaa

- **Kaustinen Kangas**, kivikautisen asuinpaikan koekaivaus, 2 vko, 2.-20.6.1997

Kaustisten Kankaan laajan kivikautisen asuinpaikka- ja kalmistoalueen toisella laidalla oleva rakennettavaksi suunniteltu tontti on ennen rakentamista tutkittava muinaisjäännoksen laajuuden selvittämiseksi.

- **Vammala Kutala Vanhamoisio**, rautakautisen röykkiön ja mahdollisen asuinpaikan koekaivaus, 3 vko, 23.6.-11.7.1997

Hiekkakuopan reunalla sijaitsevaa osittain tuhoutunutta röykkiötä on tutkittu jo vuonna 1993. Lisäksi hiekkakuopan reunassa on havaittavissa kulttuurikerrosta. Vuoden 1996 tutkimuksia muinaisjäännoksella jatketaan vuonna 1997

- **Liperi Viinijärvi Juvonen**, kivikautisen asuinpaikan koekaivaus, 2 vko, 14.-25.7.1997

- **Lempäälä Mottinen**, rautakautisen muinaisjäännoksalueen koekaivaus, 2 vko, 28.7.-8.8.1997

Taajaman keskustassa olevan rautakautisen muinaisjäännoksalueen laajuus on selvitettävä, sillä se sijaitsee kaavoitusalueella.

Ryhmä 2, johtaja HuK Simo Vanhatalo

- **Tuusula Paijala Valluntie**, kiviröykkiön koekaivaus, 3 pv, toukokuu
Tielinjalla olevan kiviröykkiön luonne on tutkittava ennen tien rakentamista koekaivauksin.
- **Enonkoski Mäntylä**, kivikautisen asuinpaikan koekaivaus, 2 vko, 2.-13.6.1997
Tutkimuksia tehdään kivikautisella asuinpaikka-alueella sinne suunnitellun rakennushankkeen johdosta. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää asuinpaikan tarkempaa laajuutta ja luonnetta.
- **Toholampi Särkimäki**, kivikautisen asuinpaikan koekaivaus, 2 vko, 16.-27.6.1997
Kivikautisella asuinpaikalla olevaa omakotitaloa peruskorjataan ja laajennetaan sekä viemäroidään. Tontti, jolla talo sijaitsee, on asuinpaikan keskeisintä osaa, joten kohteessa on suoritettava kaivaustutkimuksia ennen rakentamisen aloittamista.
- **Pihtipudas Peukaloisenkangas**, kivikautisen asuin- ja pyyntikuoppa-alueen koekaivaus, 2 vko, 30.6.-11.7.1997
Tutkimusten kohteena on kivikautiselle asuinpaikka- ja pyyntikuoppa-alueelle jo rakennuspaikaksi ja pihaksi raivattu alue, jolta on ilmeisesti myös varhaisrautakautisia/eräkaitisia löytöjä.
- **Pihtipudas Pohjoisniemi**, kivikautisen asuinpaikan, 2 vko, 14.-25.7.1997
Alueelle, jolta on tehty kivikautisia asuinpaikkalöytöjä, on myönnetty rakennuslupa ilman Museoviraston lausuntoa. Mahdollisten asuinpaikkojen luonne ja laajuus on selvitettävä ennen rakentamista.
- **Maalahti Kopperbacken**, rautakautisen asuinpaikka- ja kalmistoalueen tutkiminen, 2 vko, 11.-22.8.1997
Tutkimusten kohteena on rautakautinen asuinpaikka- ja kalmistoalue, jonka maanomistaja haluaa tasoittaa. Kaivaukset jatkavat osaksi vuoden 1981 kaivausta.
- **Sipoo Keskitalo**, kivikautisen asuinpaikan koekaivaus, 2 vko, 25.8.-4.9.1997
Keskitalon kivikautisen asuinpaikka-alueen laajuus ja luonne on selvitettävä koekaivauksin, sillä alueelle on haettu rakennuslupaa.

INVENTOINNIT**Muinaismuistolain 15 §:n mukaiset inventoinnit****- Rauma-Ulvila - inventointi**

Suunnitellun Rauma-Ulvila - voimajohdon välillä Rauman muuntoasema - Eurajoki on suoritettava arkeologisten kohteiden inventointi, sillä aluetta ei ole riittävästi tarkastettu maastossa. Suunnittelualueen läheisyydestä tunnetaan runsaasti esihistoriallisia kohteita.

Inventoinnin kesto 1 vko, 5.5. - 9.5.1997, Inventoija: FK Esa Laukkanen, Tilaja: IVO Voimansiirto Oy

Arkeologian osaston inventoinnit**- Perniön inventointi**

Perniön kunnan huonoa inventointitilaa parannetaan kunnan kattavalla perusinventoinnilla.

Inventoinnin kesto 1 kk, syyskuu, Inventoija: FM Sirkka-Liisa Seppälä

- Karjalohjan inventointi

Karjalohjan kunnan huonoa inventointitilaa parannetaan kunnan kattavalla perusinventoinnilla.

Inventoinnin kesto 1 kk

Inventoija: FK Kaarlo Katiskoski

TURUN MAAKUNTAMUSEON KENTTÄTYÖT KESÄLLÄ 1997

Lemun inventointi

Maakuntamuseo inventoi Lemun kunnan alueella olevat esihistorialliset kohteet. Tähän mennessä on tarkastettu peltoaukeat ja juhannukseen mennessä on tarkoitus tarkistaa kalliit ja mäkialueet. Lisätarkistuksia tullaan tekemään loka-marraskuussa.

Inventoijat: HuK Hannu Poutiainen ja FK Heljä Brusila.

Tuomiokirkkotori

Maakuntamuseo on seurannut Tuomiokirkkotorin mukulakiveyksen uusimistöitä. Kaivuutöiden yhteydessä on paljastunut vanha kirkkokadun kiveys, joka lienee 1600-1700 -luvulta peräisin, mutta itse katulinja on jo keskiaikainen. Lisäksi on paljastunut tonteilla olleiden vuoden 1827 Turun paloa edeltävien rakennusten perustuksia. Esinelöydöistä voidaan mainita neljä 1700-luvun rahaa. Tutkimuksista vastaa FK Heljä Brusila ja FM Elina Saloranta.

Lisäksi maakuntamuseo tekee pienempiä tarkastus- ja seurantatöitä, mm. Vähäjokilaaksossa, Koroisista Munttismäkeen johtavan voimalinjan pylväskuoppien kaivausten yhteydessä.

LOGO ARKEOLOGIAN OPPIAINEELLE!

Turun yliopiston arkeologian oppiaine julistaa kaikille avoimen kilpailun logon ideoimiseksi.

Paras ehdotus palkitaan koko FA-sarjalla (Fennoscandia Archaeologica 1-13). Oppiaine varaa itselleen oikeuden kehittää voittajaehdotusta edelleen ja muuttaa sitä.

Ehdotukset voi toimittaa toimistoon Sirpille 1.9.1997 mennessä. Voittajan valitsee henkilökunnasta koostuva raati oppiainekokouksessa 3.9.1997. (Kilpailuun osallistuvat henkilökunnan jäsenet jäävätään.)

Ohessa ideoinnin tueksi professori Taavitsaisen näkemyksiä arkeologian tieteenalasta ja oppiaineesta. Pitäkää asia mielessä myös kentällä liikkeessä – kaivauksilla voi inspiroitua!

Muinaisjäännökset mukaan matkailutarjontaan:

Esihistoriamatkailun kehittäminen käyntiin

Esihistoriamatkailun kehittämiseksi on käynnistetty Lounais-Suomen esihistoriamatkailun kohderekisteri -projekti. Sen tarkoituksena on laatia tietokonerekisteri matkailukohteina ensisijaisista arkeologisista kohteista. Rekisteriin tulee tietoa sekä itse muinaisjäännöksistä (perustiedot sekä matkailullisia näkökohtia kuten kunto ja saavutettavuus) että niiden läheisyydessä sijaitsevista muista nähtävyyksistä, palveluista sekä valmiista ja uusista suunnitelluista matkailureitti ja -pakettikokonaisuuksista. Muinaisjäännösten lisäksi rekisteröidään myös muita esihistoriaan liittyviä matkailukohteita, liittyen esimerkiksi kokeelliseen arkeologiaan tai näyttelytoimintaan. Maksullisesta rekisteristä voivat matkailuyrittäjät, matkanjärjestäjät, leirikoulut jne. tilata kohdehakuja erilaisille matkailijaryhmille. Rekisterin pohjalta julkaistaan kohteista kartta ja esite, joita voidaan myydä ja jakaa esim. juuri kuntien kautta. Kohderekisterin oheen luodaan yrittäjärekisteri niistä yrittäjistä, joilla on tarjottavanaan laadukasta esihistoriaan liittyvää matkailupalvelua. Haluamme innostaa sekä kuntia että yrittäjiä mukaan esihistoriamatkailun kehitystyöhön, koska muinaisjäännösten kestävä matkailullinen hyödyntäminen vaatii monien eri tahojen panostusta ja yhteistyötä. Projektin edunsaajia ovat nimenomaan kunnat, yrittäjät ja muu paikallinen väestö.

Projekti on osa laajempaa esihistoriamatkailun kehittämishanketta, jonka tavoitteena on saada Lounais-Suomeen uudenlaista, kulttuuriympäristöä säilyttävää, maaseudulle painottuvaa teemamatkailua. Kehittämishankkeen takana on eri alojen asiantuntijoista koottu työryhmä, jossa on edustajia Varsinais-Suomen ja Satakunnan kunnista, Museoviraston muinaisjäännösten hoitoyksiköistä, Turun maakuntamuseosta, Satakunnan museosta, Turun ja Porin läänin taidetoimikunnasta ja Turun yliopistosta. Olemme jo ja jatkossakin pyrimme olemaan yhteistyössä muiden esihistoriamatkailua sivuavien projektien kanssa.

Menneisyys on aina kiehtonut ihmisiä. Lounais-Suomen alueella on Suomen tihein muinaisjäännöskanta, joten menneisyytemme on täällä konkreettisesti läsnä. Monet muinaisjäännöksistä ovat näyttäviä kuten pronssikautiset hautaröykkiöt tai rautakautiset linnavuoret. Paikkakunnan esihistoriasta kiinnostuneen matkailijan mielikuvitusta kiehtoo varmasti myös ulkoisesti vaatimattomampi kohde. Museoviraston muinaisjäännösten Varsinais-Suomen ja Satakunnan hoitoyksiköt ovat kunnostaneet useita kohteita vaikuttavaan kuntoon. Monet muinaisjäännöksistä sijaitsevat kauniissa kulttuurimaisemassa ja tarjoavat näin mahdollisuuden kokea sekä luontoa että esihistoriaa. Niiden matkailullinen hyödyntäminen nivoutuu luontevasti myös muuhun kulttuurimatkailuun. Vaikka kunnat ovat huomioineet joitakin muinaisjäännöksiä matkailutarjonnassaan, on hyödyntäminen kuitenkin ollut vähäistä. Myöskään informaatiota matkailijoille ei ole välittynyt riittävästi. Maaseudun yrittäjätkin voisivat

nykyistä enemmän hyödyntää muinaisjäännöksiä omissa retkipaketeissaan. Näistä syistä koemme projektimme matkailun kehittämisen kannalta tärkeäksi.

Turun ja Satakunnan maaseutuelinkeinopiirit ovat myöntäneet kohderekisteriprojektille maaseudun kehittämisrahaa, josta osa ohjautuu EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahastosta. Kolmivuotiseksi suunniteltu projektimme tarvitsee käynnistyäkseen ja jatkuakseen myös kuntien rahoitusapua. Vastineeksi tarjoamme mm. loppuvuodesta ilmestyvän projektista kertovan esitteen, jota kuntien kautta voidaan jakaa yrittäjille. Esitteessä huomioidaan näyttävämmin ne kunnat, jotka ovat osallistuneet projektiin myöntämällä käynnistystukea. Samoin toimitaan kohdekartan ohessa ilmestyvän esitteen suunnittelussa. Projektilla on myös mahdollisuus vaikuttaa siihen, miten muinaisjäännösten hoitoa voidaan ohjata matkailullisesti oleellisiin, myös uusiin kohteisiin.

Yhteydenotot ja lisätietoja projektista:

Projektisihteeri

Sari Mäntylä

Turun maakuntamuseo

PL 286 (Kalastajankatu 4)

20101 TURKU

puh. 2620 111 tai 050-5238336

fax 2620 444

Lounais-Suomen esihistoriamatkailun kohderekisteri -projektin toteuttava työryhmä:

Museotoimenhoitaja Aila Niinistö (Halikon kunta)

Kulttuuritoimenjohtaja Jukka Vehmas (Laitilan kaupunki)

Matkailuopas Arja von Schönerman

Matkailuopas Pertti Huttunen

Tutkija Leena Koivisto (Museovirasto, Satakunnan muinaisjäännösten hoitoyksikkö)

Tutkija Teija Tiitinen (Museovirasto, Varsinais-Suomen muinaisjäännösten hoitoyksikkö)

Tutkija Satu Mikkonen-Hirvonen (Museovirasto, Varsinais-Suomen muinaisjäännösten hoitoyksikkö)

Tutkija Aki Pihlman (Turun maakuntamuseo)

Tutkija Sirkku Pihlman, hankkeen vastuullinen johtaja (Turun yliopisto, kulttuurien tutkimuksen laitos)

TARJOLLA OLEVIA MAHDOLLISUUKSIA ARKEOLOGIAN HARRASTAJILLE

Ratkaisu ryssänhautojen arvoitukseen

Arkeologi Marja Sipilä piti Uudenkaupungin kansalaisopistolla keskiviikkona 16.4. luennon, jossa hän loi katsauksen Vakka-Suomessa viimeisten kymmenen vuoden aikana tehtyihin arkeologisiin tutkimuksiin ja niiden tuloksiin.

Tässä yhteydessä hän esitti paikallisille harrastajille ajatuksen yhteistyöprojektista, jossa tutkittaisiin nimenomaan vakkasuomalaista muinaisjäännöstyyppejä, ns. ryssänhautoja. Ryssänhaudat ovat noin 2 x 1 metrin kokoisia suorakaiteen muotoisia painanteita, joita esiintyy nimenomaan Vakka-Suomen alueella. Historiallisissa lähteissä hautoja käsitellään 1800-luvun kihlakunnankertomuksissa ja niihin liittyy usein myös värikkäitä kansantarinoita.

Jäännöksiä on tutkittu todella vähän, tohtori Sirkku Pihlman on tutkinut erästä Laitilan hautaa ja arkeologi Henrik Asplund Kalannin Klupumäen vastaavaa.

Arkeologi Teija Tiitinen totesi esitellessään kansalaisopiston arkeologisella retkellä 23.05. vastaavanlaisia kuopanteita Laitilan Seppälän Kopinkedolla, että Ala-Satakunnan alueella vastaavanlaisia rakenteita on tutkittu ja ainakin osa niistä on todettu myöhäisrautakautisiksi ruumishaudoiksi.

Marja Sipilä ehdotti luennon yhteydessä, että Uudenkaupungin seudun harrastajat voisivat tehdä valmistelutyötä, luentoja ja kaivauksia yhteistyössä mm. Mynämäen ja Laitilan-Pyhärannan kansalaisopistojen kanssa. Mukaan mahtuu varmasti myös kauempaa, mikäli kiinnostusta riittää.

Selvityksessä kohteet paikallistettaisiin ja tarkastettaisiin, haastateltaisiin maanomistajia ja valittaisiin muutama kohde, jotka otetaan tarkemman tutkimuksen kohteeksi. Tavoitteeksi voisi ottaa hautojen funktion ja ajoituksen selvittämisen kuin myös sen, onko kyseessä homogeeninen, vain yksi jäännöstyyppi.

Kansalaisopisto on valmis käynnistämään projektin suunnittelun, mikäli siihen ilmenee kiinnostusta, joten ilmoittakaa asiasta alla olevilla yhteystiedoilla.

Keskiajan arkeologian opintoja

Syksyllä, heti syys-lokakuussa järjestää Uudenkaupungin kansalaisopisto keskiajan arkeologian luentosarjan, joka käsittelee ainakin viisi eri aiheeseen liittyvää yleisöluentoa. Näistä luennoista arkeologian approbaturin täydentäjät saavat yhden opintoviikon "Historiallisen ajan arkeologia" -opintojaksoista. Luennoitsijoiksi on suunniteltu keskeisimpiä keskiajan arkeologian tutkijoita.

Kansatieteen opintojen käynnistyminen

Uudenkaupungin kansalaisopisto selvittää mahdollisuutta käynnistää kansatieteen opinnot yhteistyössä muiden alueen opistojen kanssa. Tietoja asiasta saadaan lisää myöhemmin. Vanhojen maataloustyökalujen yksityiskohtien ja rakenteiden tuntemushan on välttämätöntä meille kaikille harrastajille, joten seuratkaa tiedotusta.

Uudenkaupungin kansalaisopiston yhteyshenkilö

Mari Jalava on lupautunut toimimaan ainakin tämän kevään ja kesän aikana kansalaisopiston puolesta arkeologian harrastajien yhteyshenkilönä. Hänet saa parhaiten kiinni kotinumerostaan 02-8415700 tai sähköpostilla mari@wakkanet.fi. Viestejä voi myös jättää opiston toimistoon 02.84515265.

Matka muinaisuuteen

Lounais-Suomen Käsi- ja Taideteollinen oppilaitos saa toivottavasti syksyllä käyntiin otsikossa mainitun EU-rahoitteisen projektinsa. Projekti palkkaa arkeologi Marja Sipilän asiantuntijaksi Vakka-Suomen tavoite 2-alueen esihistoriaan liittyvästä toiminnasta kiinnostuneiden matkailuyritysten käyttöön. Projektin on suunniteltu kestävän vuoden 1999 loppuun.

Uskon, että myös meillä arkeologian harrastajilla on mahdollisuus saada oma siivomme Marjan työajasta tukemaan harrastusmahdollisuuksien lisääntymistä ja harrastajien määrän kasvua.

Myös Lounais-Suomen Käsi- ja Taideteollinen oppilaitos voisi olla meille mielenkiintoinen kumppani. Oppilaitoksesta löytyy valtavasti tietoa vanhoista työmenetelmistä ja materiaalien käsittelystä metallista, puuhun ja tekstiileihin.

Kalannin Levonniitunmäen jatko-kaivaukset

Arkeologi Teija Tiitinen jatkaa heinäkuun 01.-04. päivinä Levonniitunmäen röykkiöiden tarkoituksen selvittämistä. Kaivaus tapahtuu pääasiassa hoitoryhmän ja Uudenkaupungin lukiolaisten voimin, mutta oikein kauniisti pyytämällä varmaan pääsee mukaan.

KESKIAIKAA TURUSSA

KESKIAJAN MARKKINAT VANHALLA SUURTORILLA 30.7. - 3.8.1997

Jokainen markkinapäivä on viisi tuntia kestävä näytelmä Turun keskiaikaisella torilla, jossa maalaiset ja käsityöläiset kaupustelevat tuotteitaan ja markkinaväki rahvaasta papistoon elää kiihkeää karnevaaliaikaa. Keskiaika esittäytyy värikkäimmillään eri tilanteisiin sitoutuneilla rituaaleilla. Miekat kalisevat turnajaisissa, markkinakojut kaatuvat sotilaiden etsiessä murhamiehiä, ilveilijät tempuillevat ja musiikki soi kansan juhliessa kiihkeästi.

Markkinatorilta voi ostaa mm. simaa, makkaraa, nauriita, villaa, asusteita, koruja, tarvekaluja - kaikki nykyihmisellekin tarpeellisia. Ammattilaiset ja harrastajat luovat torille keskiaikaista elämänmenoa tanssin, musiikin, teatterin keinoin.

KESKIAJAN TURKU ABOA VETUKSESSA

(Itäinen Rantakatu 4-6, puh. (02) 250 0552), museo avoinna klo 10-19.

Aboa Vetuksessa on esillä *Hanseatene - Hansakauppiaita merten takaa* -näyttely, joka tuo suolaisen tuulahduksen Bergenistä keskiaikaisten kauppiaiden elämästä. Näyttely on osa Kalmarin Unionin 600-vuotisjuhlanäyttelyä.

Seikkailukierros lapsille rohkean arkeologioppaan johdolla (suomeksi) päivittäin klo 10.30, 14.00 ja 16.00 (englanniksi klo 10.15, ruotsiksi klo 10.45)

KESKIAJAN TURKU TURUN LINNASSA (Linnankatu 80, puh. (02) 262 0111)

Kalmarin Unionista kertova suurnäyttely esillä 30.9.98 asti.

Turun linna oli unioniaikana linnanherrojen ja -voutien tukikohta, jossa unionikuninkaat vierailivat ja ajoittain asuivatkin. Yksi heistä, Kaarle Knuutinpoika, syntyi siellä. Ensimmäinen suomalainen lyötiin ritariksi juuri ennen Kalmarin unionin syntyä. Suomalaisella ritaristolla ja ylimystöllä oli sittemmin tärkeä asema unionissa. Näyttelyssä voi tutustua aikakauden merkkihenkilöihin, ritarielämään sekä keskiaikaiseen tapaan suhtautua sodan ja rauhan sekä elämän ja kuoleman kysymyksiin.

Pikkuritarikierrokset päivittäin klo 8.45-18.00 (myös ru ja engl). Lasten seikkailukierrosten aikana etsitään linnan aarteita ja kuullaan mielenkiintoisia tarinoita linnan asukkaista ja keskiajan elämänmenosta. Kierros huipentuu ikimuistoiseen seremoniaan, jossa kuningatar lyö osallistujat Turun Linnan Pikkuritareiksi.

Keskiaika ja Kalmarin unioni -näyttelykierrokset päivittäin klo 8.45-18.00 (myös ruo ja engl)

RUISSALON LEIRINTÄALUEELLA LEIRIYTYMINEN KESKIAIKAISEEN TAPAAN

Halukkaille tarjotaan Ruissalossa mahdollisuus leiriytyä ja rakentaa keskiaikainen tunnelma telttoineen ja illanviettoineen.

Yön hinta: 35,-/henk. huoneet: 250,-/4 henk. ja 300,-/5 henk.

Ilmoittautumiset Ruissalon leirintäalueelle, puh. (02) 2589 249

Turun maakuntamuseon ystävät

Åbo landskapsmusei vänner

KURLAN KYLÄMÄEN TAPAHTUMIA

- * Näyttelyt **Perinteinen pellava ja Ohjeita kotimaalarille** esillä Iso-Kohmon tallivajassa kesän ajan
- * **Luomutori** kokeiluverstaan vintillä keskiviikkoisin
- * **Muinaistekniikan viikko** kokeiluverstaalla elokuun viimeisellä viikolla
- * Lauantaina 30.8. Turku Open **Primitiiviasekilpailut**
- * **Villapäivät** syksyllä: keritsemistä, villan käsittelyä, neulakintaiden valmistusta, makkarantekoa
- * Jarkko Aallonloiske: **Muinaissuomalaisia paimensoittimia.** Näyttely kokeiluverstaalla 29.9.-26.10. Kellonajat ilmoitetaan myöhemmin

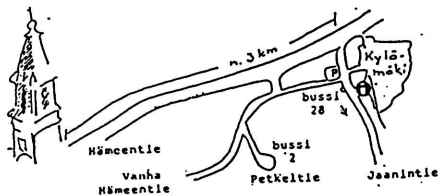
VAPAA PÄÄSY

AUKIOLOAJAT 2.6 - 31.8. joka päivä klo 10-18
juhannuspäivänä suljettu

OSOITE Kohmontie 7, 20540 Turku

AJO-OHJE Noin 4 km Turun keskustasta Hämeenlinnaan johtavaa valtatie 10:ntä pitkin, josta opaste-kyylit Kurlan paikoitusalueelle

BUSSI Bussi nro 28, jonka pysäkki on kokeiluverstaan takana

INFORMAATIO puh. (02) 2620 420

KYLÄMÄEN RAKENNUKSET

ISO-KOHMO

1. päärakennus
2. pränni
3. navetta
4. talli
5. puuvaja
6. aitta
7. sauna
8. rihi
9. lato

VÄHÄ-KOHMO

10. päärakennus
11. luhtiaitta
12. ulkorakennus
13. navetta
14. kellari
15. aitta
16. puimasuuli

VÄHÄ-RASI

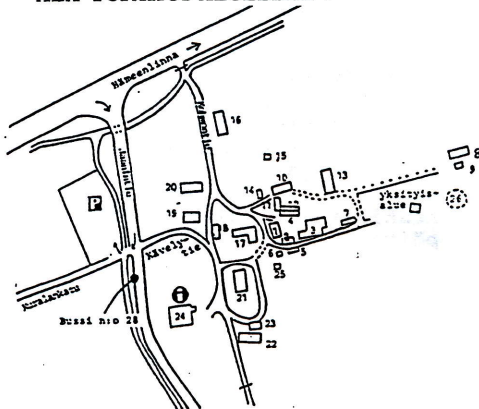
17. päärakennus, KAHVIO
18. ulkorakennus
19. kanala
20. puimasuuli

ISO-RASI

21. päärakennus, TOIMISTO
22. navetta
23. makasiini
24. navetta, KOKEILUVERSTAS, INFORMAATIOPISTE
25. vesisäiliö
26. rautakautinen hautaraunio ja kenttäkalmistoja

Pyydämme teitä ottamaan huomioon alueella käynnissä olevat rakennustyöt.

ÄLÄ TUPAKOI ALUEELLA !

Pohjoismainen harrastaja-arkeologinen leiri Salossa 30.6.-18.7.1997

Toimikunta	Salo-Uskelan Seura ry: Osmo Koskinen, Anna-Liisa Nurminen, Eeva Kujanpää, Liisa Saarinen, Eine Rajalin ja asiantuntijajäsenenä Anna-Liisa Hirviluoto
Salon kaupunki	Heljä Karjalainen-Manninen
Projektitisihteeri	Aloittaa 1.4.1997
Info	Kati Ståhlberg, Liisa Saarinen
Arkeologit	Jan Fast, Henrik Jansson, Anna-Liisa Hirviluoto
Piirtäjä	Helena Anttila
Luennoitsijat	
Yhteystiedot	Fax +358 2 731 3014
Lisätietoja	Salon kulttuuritoimisto puh (02) 778 4880 tai (02) 778 4882 ja ulkomailta Suomeen +358 2 778 4880

Kuninkaantie kulkee kulttuuriseudulla

Salon seutu sijaitsee akselilla Turku-Helsinki ykköstien varrella. Salon seutu on kulttuuriltaan Suomen vanhimpia. Seudun lukuisat muinaislöydöt ja muhkeat pronssi- ja rautakauden hautarauniot todistavat varhaisesta asutuksesta.

Salo syntyi tämän vuosituhannen puolivälin tienoilla kaupp- ja majoituspaikaksi vanhan Viipurin maantien eli nykyisen Kuninkaantien ja sisämaahan johtavan vesitien yhtymäkohtaan. kauppiaiden ja käsityöläisten luku kasvoi vuosisatojen kuluessa yhdyskunnaksi, joka sai kauppaloikeudet vuonna 1887. Kaupungiksi vuonna 1960 tullut Salo on nyt vauraan talousalueensa ripeästi kehittyvä kaupan, teollisuuden ja sivistyksen keskus. Salon pinta-ala on 146km² ja asukasluku 23 000.

Uskelan kulttuuri ja Sinivuoren kaivauspaikka

Salon alueelta tavattujen muinaisjäännösten ja -löytöjen tutkimuksilla on ollut huomattava merkitys koko Suomenkin esihistorialle. Kun Suomen varhaisinta menneisyyttä kohtaan heräsi yleinen kiinnostus 1800-luvun lopulla myös Uskelan Sinivuoren alueesta tuli arkeologien työmaa. Uskelan mahtava muinaisuus oli jo unohtumassa ihmisten mielistä tai se eli korkeintaan tarinaperinnössään. Arkeologien tehtävänä oli kaivaa se jälleen esiin.

Esihistoriallisella kaudella on Salossa asuttu Pukkilan Sinivuorella. Tämä asuinpaikka sijaitsee kuusi kilometriä Salosta etelään ja noin 600 metriä Pukkilan kartanosta pohjoiskoilliseen entisen Alasjärven länsipään pohjoisreunalle. Asuinpaikka on saanut nimensä hiekkapohjaisen Sinivuoren mukaan, jonka huippu kohoaa 48 metriä merenpinnan yläpuolelle. Vuoren etelärinteellä on sijainnut Sinivuoren eli Plööperin (Blåberg) torppa ja sen alapuolella kampakeraaminen asuinpaikka, jonka mukaan kuuluisa Uskelan kulttuuri (myöhäinen kampakeraaminen kausi 2800-2500 eKr) on saanut nimensä.

Lisälukemisto:

Anna-Liisa Hirviluoto: "Salon esihistoria".

Torsten Edgren: "Finlands historie I"

Matti Huurre: "9000-vuotta Suomen esihistoriaa"

Leirin päiväohjelma (maanantai-lauantai)

klo 08-09 Aamiainen

klo 09 Siirtyminen kaivausalueelle

klo 09-16 Kaivaustoimintaa Sinivuorella

Lounas ja kahvi keskipäivällä kaivausalueella

klo 17-18 Iltapala

klo 18-21 Oheistoiminta (osallistujille toimitetaan erillinen ohjelma)

Muutokset mahdollisia.

Leiriin sisältyvä oheistoiminta**Luennot**

Leiriviikon aikana järjestetään yksi luento ja luentoretki Salon seudulla. Ruokailu reitin varrella sijaitsevassa maatalossa. Luennoitsijat ovat oman alansa asiantuntijoita.

Kiertoaajelu Salossa

Leiriviikon alkaessa järjestetään Salon kaupungin esittely ja siihen liittyen 1 tunnin pituinen kiertoaajelu Salossa. Tutustumme myös Salo-Uskelan Seuran hallinnassa olevaan Nakolinnan toimintakeskukseen.

Illanvietto

Yhteinen illanvietto järjestetään Lehmijärvellä Salon kansalaisopiston oppilaskunnan Rantapiirti -nimisessä vapaa-ajankeskuksessa. Siellä voidaan esittää vapaamuotoista ohjelmaa, kuunnella musiikkia, paistaa makkaraa ja nauttia suomalaisen saunan lämmöstä sekä pulahtaa puhtaaseen järven veteen syleilyyn.

Lisämaksullinen oheistoiminta**Museokierros, 3h**

Kierroksen aikana tutustumme Meritalon museoon Salossa, josta on muotoutumassa koulumuseo. Rakennus oli koulukäytössä 1800-luvun lopulla. Halikon museo toimii vuonna 1849 rakennetussa viljamakasiinissa Halikon keskiaikaisen kirkon lähellä. Pertelin kotiseutumuseo sijaitsee lähellä Pertelin keskiaikaista kirkkoa entisessä lainajyvästössä, joka rakennettiin nälkävuosina vuonna 1863. Kahvitauko pidetään Muurlan Lasitehtaan kahviossa. Lähellä vanhaa piiskamäntyä sijaitsee Muurlan kotiseutumuseo. Museoon tutustumisen jälkeen palataan takaisin Saloon.

Kirkkokierros, 4h

Retken maisemissa yhdistyvät varsinais-suomalaisen kulttuurimaiseman vehmaus ja rannikkoseudun jylhä dramatiikka. Salon seudun kirkkojen vaiheet kertovat kristinuskon ensiaskeleista Suomessa. Ne kertovat myös katolisen kirkon mahdista ja seudun rikkaudesta. Kierroksen kirkoista on kolme harmaakivikirkkoa keskiajalta. Ne ovat aikansa rakennustaidon ja -taiteen uljaita näytteitä, ainoastaan Pohjolassa tavattavan rakennustyylin edustajia. Kierroksen kaikki puukirkot ovat 1700- ja 1800-luvulta. Kaikkien kirkkojen sijaintipaikat ovat ikivanhoja pyhäkköjen paikkoja.

Nakolinnan kesäteatteri

Kesällä 1997 kesäteatterissa esitetään näytelmä, joka kertoo rautatien tulosta Salon seudulle. Esitys on suomenkielinen. Esityksen alkaessa jaetaan halukkaille ruotsinkielinen juoniseloste.

Retkimaksut ilmoitetaan osanottajille muun informaation yhteydessä!

Salo-Uskelan Seura ry

Ilmoittautumislomake

Pohjoismainen harrastaja-arkelogien leiri Salossa 30.6.-20.7.1997

Osallistuja

Osallistujan nimi _____ ☐ D / ☐ H

Postiosoite _____

Puh/Fax _____

Laskutusosoite _____

Osallistuminen (rasti ruutuun)

- ☐ Pohjoismainen harrastaja-arkelogien leiri viikko 27. (30.6.-06.7.1997) FIM 900,-
☐ Pohjoismainen harrastaja-arkelogien leiri viikko 28. (07.7.-13.7.1997) FIM 900,-
☐ Pohjoismainen harrastaja-arkelogien leiri viikko 29. (14.7.-20.7.1997) FIM 900,-

Ilmoittautumismaksu FIM 450,- peritään ilmoittautumisen jälkeen. **Loppuosa FIM 450,-** peritään Pohjoismaiden harrastaja-arkelogleirin kansliassa saapumisen yhteydessä. Leirille on anottu avustusta Pohjoismaiden kulttuurirahastolta, joten loppuerä saattaa alentua. Asiasta ilmoitetaan hyvissä ajoin kaikille osallistujille muun informaation yhteydessä. Peruutukset ennen 30.5.1997: ilmoittautumismaksusta peritään kuluina FIM 300,-. Myöhemmin tehdyistä peruutuksista ei maksua palauteta. **Pankkiyhteys: Salo-Uskelan Seura, Merita Pankki Salo (SF) 207118-40642.**

Lisätietoja:

Osallistumishintaan sisältyy: leirilounas ja kahvi kaivauspaikalla, luento ja siihen liittyvä retki, kiertojoulu Salossa, illanvietto sekä edestakainen kuljetus majapaikasta Sinivuoren kaivausalueelle.

Osallistumishintaan ei sisälly: majoitus, aamiainen eikä päivällinen.

Lisämaksusta järjestetään (ennakkokysely; rasti ruutuun): ☐ kesäteatteri, ☐ museokierros ☐ tai kirkkokierros Salon seudulla. Lisämaksullisista retkistä sovitaan leirin viikottain alkaessa. Tarkemmat tiedot leiriesitteessä 1-97. Kieliasu: SF/S.

Leirille osallistuvan äidinkieli: ☐ Ruotsi ☐ Tanska ☐ Norja ☐ Suomi

Majoitus (rasti ruutuun)

- ☐ Salo-Uskelan terveydenhuolto-oppilaitos, asuntola 4x4 heng. huone Karjalankatu 2-6 FIM/vko/hlö 250,-
☐ Vuohensaaren leirintäalue teltan ja asuntovaunun paikka FIM/viikko 150,-
☐ Retkeilymaja, yhteismajoitus FIM/vko/hlö 150,-
☐ Sokos Hotel Rikala: ☐ 1-hengen huone FIM/vrk 375,- ☐ 2-hengen FIM/vrk/hlö 215,-
☐ Hotel City Rikala: ☐ 1-hengen huone FIM/vrk 250,- ☐ 2-hengen FIM/vrk/hlö 175,-
☐ Hotel Martina, Turuntie 2: ☐ 1-hengen huone FIM/vrk 220,- ☐ 2-hengen huone FIM/vrk 270,-
☐ Ei majoituspaikkaa ☐ Tarvitsen kuljetuksen kaivauspaikalle ☐ En tarvitse kuljetusta

Varaan majoituksen ajalle: _____ - _____ Toivomus huonetoverista: _____

Eriyisruokavalio (rasti ruutuun)

- ☐ Diabetes ☐ Laktoosi-intoleranssi ☐ Keliakia ☐ Muu, mikä _____

Päiväys ja allekirjoitus

Ilmoittautuminen tällä lomakkeella 20.5.1997 mennessä osoitteella Salo-Uskelan Seura ry Vuorikuja 2 as. 16 SF-24100 Salo tai faxilla numeroon (02) 731 3014 ulkomailta +358 2 731 3014. Puhelintiedusteluihin vastaa Salo-Uskelan kulttuuritoimisto (02) 778 4880 tai (02) 778 4882, ulkomailta Suomeen +358 2 778 4880

Hämeen kesäyliopisto

Sibeliusenkatu 25 B
13100 Hämeenlinna

Puh. (03) 6474 070
Fax. (03) 6532 071

<http://www.reg.fi/hame/kesayli.htm>

LINNAT JA ARKI

9.5.97

- Everyday Life in Medieval Castles - Vardagsliv på borgarna

Alka ja paikka: 29.-31.8.1997, Hämeen linna (31.8. ekskursio).

Kohderyhmä: Tutkijat, opettajat, opiskelijat ja muut historiasta kiinnostuneet. Seminaarikielenä on englanti.

Järjestäjät: Museovirasto yhteistyössä Hämeen kesäyliopiston kanssa.

Seminaarinjohtaja: Dosentti, FT Helena Edgren.

Kouluttajat: Dosentti FT Knut Drake, dosentti FT Carl-Jacob Gardberg, FM Georg Haggrén, tutkija Tuula Hockman, tutkija Anne Mäkipelto, FM Tapio Salminen, FT Ilkka Taitto, FL Kari Uotila, tutkija Anna-Maria Viikuna Suomesta, tutkija Øystein Ekroll Norjasta, tutkija Sæbjørg Nordeide Norjasta, FD Sigurd Rahmqvist Ruotsista ja museonjohtaja Jörgen Skaarup Tanskasta.

Tavoite ja lähtökohdat: Linnat osana ihmisen arkipäivää. Linnojen kulttuurihistoriallinen merkitys keskiajalla ja 1500-luvulla: vaikutukset lähiympäristöön ja elämään. Seminaarin runko rakentuu uusista suomalaisista tutkimuksista. Asiantuntijoita on myös muista Pohjoismaista. Seminaari liittyy Kalmarin Unionin 600 vuotisjuhlavuoden suunnittelemaan "Margareeta, Pohjolan Rouva ja Valtias" suunaukseen 21.8.-2.11.1997 Hämeen linnassa.

Sisältökokonaisuudet: Seminaaripäivinä 29.-30.8. ohjelma koostuu esitelmistä, keskusteluista ja asiantuntija-opastuksista Hämeen linnassa. Sunnuntaina 31.8. järjestetään ekskursio Hakoisten linnavuorelle, Raaseporin linnaan ja Kuusiston linnaan. Retki päättyy Turkuun.

Maksu: 300 mk, joka sisältää opetuksen, materiaalin ja ekskursioiden sekä ohjelman ruokailut. Hämäläinen perinteellinen Hämeen linnassa perjantaina 29.8. maksaa erikseen 100 mk. Peruutusmaksu 20% kurssimaksusta, mikäli peruutus tapahtuu viimeisen ilmoittautumispäivän jälkeen. Osanottajat vastaavat itse majoituksensa järjestämisestä.

Ilmoittautuminen: 8.8. mennessä kesäyliopistolle oheisella ilmoittautumislomakkeella tai puh. 03-6474 070, telefax 03-6532 071, <http://www.reg.fi/hame/kesayli.htm>. Kutsukirje lähetetään noin viikkoa ennen seminaaria.

Majoitus: Järjestäjät ovat varanneet majoituskiintiöt seuraavista hotelleista: hotelli Aulanko (215 mk/hlö/vrk 2 hh, 370 mk/hlö/vrk/1 hh): puh. (03) 658 801, hotelli Cumulus (2 hh 380 mk/vrk): puh. (03) 64 881, hotelli Emilia (2hh 150 mk/hlö/vrk): puh. (03) 6122 106 ja hotelli Punaportti (2hh 175 mk/hlö/vrk): puh. (03) 614 771.

OHJELMA

Perjantai 29.8.

9.30	Ilmoittautuminen seminaari paikalla Hämeen linnassa Kahvi
10.00	Seminaarin avaus, Pääjohtaja <i>Henrik Lilius</i> , museovirasto
10.30	Unlonlajan linnat , johdantoesitelmä, dosentti <i>C.J. Gardberg</i> Everyday Administration - who ruled on what? , FM <i>Tapio Salminen</i> Keskustelua
12.00	Lounas
13.00	Castle as a resident and a place of everyday life - The Bishop's Castle of Kuusisto , FL <i>Kari Uotila</i> Hämeen linnan ja Vilpurin linnan lesket - nainen linnassa , tutkija <i>Tuula Hockman</i> Ruokatalous linnoissa keskiajalla ja 1500-luvulla , tutkija <i>Anna-Maria Viikuna</i> Keskustelua
15.30	Tauko

- 16.00 **Die Burgen der Königin**, dosentti *Knut Drake*
Iron in the late Medieval Finnish Castles, FM *Georg Haggrén*
Keskustelua
- 18.00 - 19.30 Asiantuntijaopastus linnassa
- 20.00 Hämäläinen perinneillallinen linnassa

Lauantai 30.8.

- 10.00 **Games and Plays - Amusement in Medieval Castles**, tutkija *Anne Mäkipelto*
Archbishops Palace in Trondheim, tutkija *Öystein Ekroll*, Norja
Keskustelua
- 12.00 Lounas
- 13.00 Aihe avoin, FD *Sigurd Rahmqvist*, Ruotsi
Guldborg - how everydaylife ends, museonjohtaja *Jörgen Skaarup*, Tanska
Keskustelua
- 15.30 Tauko
- 16.00 **Liturgy and chant in small communities**
- like the medieval Hämeen linna chapel, FT *Ilkka Taitto*
Päätöskeskustelu ja seminaarin arviointi
- 18.00 - 19.30 Asiantuntijaopastus linnassa

Sunnuntai 31.8.

- Ekskursio**
Matkaoppaina FT *Markus Hiekkanen* ja FL *Kari Uotila*
- 9.00 Lähtö bussilla Hämeenlinnan kauppatoriilta Hakoisten linnavuorelle
Raaseporin linna
Kuusiston linna
- 16.00 Matka päättyy Turkuun

TERVETULOA HÄMEEN LINNAAN!

ILMOITTAUTUMISLOMAKE

LINNAT JA ARKI - Everyday life in Medieval Castles - Vardagsliv på borgarna

Nimi: _____

Kotiosoite: _____

Postitoimipaikka: _____

Ammatti ja työpaikka: _____

Puhelinnumero päivisin (myös suuntanumero): _____

☐ Osallistun hämäläiselle perinneillalliselle pe 29.8 Hämeen linnassa. (Erill. maksu 100 mk)

☐ Osallistun ekskursioon sunnuntaina 31.8

Päiväys: _____

Allekirjoitus: _____

ARKEOLOGIAN KENTTÄKURSSI JA SEMINAARI

Paikkakunta: Maaninka

Järjestäjät: Turun yliopiston arkeologian laitos, Maaningan kunta, Maaninka-seura ry ja Kuopion kesäyliopisto

Johtaja: FL Kari Uotila

Ilmolttautumiset: 27.6. mennessä

Kenttäkurssi (5191)

Aika: 4.-7.8. (ma-to) klo 9-18

Kouluttajat: Fil.yo Jukka Palm ja FL Kari Uotila

Kohderyhmä: Kaikki kiinnostuneet. Enintään 20 osallistujaa.

Sisältö: Johdatus arkeologiaan: historiallisen arkeologian, arkeologisen kenttätönn ja arkeologian metodiikan perusteet. Kaivaustulosten inventointi ja dokumentointi. Kenttätöitä.

Osallistumismaksu: 400 mk

Kuninkaankartano -juhlaseminaari (5185)

Aika: Pe 8.8. klo 8-16

Kouluttajat: FT Georg Haggrén, fil.yo Jukka Palm ja FL Kari Uotila

Kohderyhmä: Kaikki kiinnostuneet. Ei osallistujarajoitusta.

Sisältö: Kuninkaankartanot Suomessa, historiallisia ja arkeologisia näkökulmia. Savon rautakausi ja varhaishistoria arkeologian valossa. Suomen arkeologian nyky- ja tulevaisuuden näkymiä. Tavinsalmen kuninkaankartanon kaivaustuloksia; vierailu kaivauksilla.

Osallistumismaksu: Maksuton

Aktiivisella osallistumisella kenttäkurssille ja seminaariin sekä esseellä tai raportilla voi korvata Turun yliopiston arkeologian opinnoista P.3.2. (1 ov) ja A2 (1 ov).

ARVO SAURA -MITALI 1996 ANNA-LIISA HIRVILUODOLLE

Salo-Uskelan Seura järjesti Nakolinnassa ensimmäisen kesäjuhlan elokuun 18. päivänä. Tilaisuudessa jaettiin Arvo Saura -mitali toisen kerran ja kutsuttiin seuralle kunniapuheenjohtaja ja uusia kunniajäseniä. Tilaisuuden musiikillisesta puolesta vastasi Pekka Arevan yhtye.

ARVO SAURA -MITALIN JAKO VUONNA 1996

Arvo Saura -mitali luovutettiin maisteri Anna-Liisa Hirviluodolle tunnustuksena koko Salon seudun kulttuuriperinteen tutkijana suoritetusta työstä. Kesällä 1996 Anna-Liisa Hirviluoto oli mukana kulttuurimaiseman maalauskurssin yhtenä vetäjänä ja vieläpä koko idean alkuunsaattajana. Harrastaja-arkeologien kaivausleiri on tarkoituksena järjestää Salossa vuonna 1997 ja hänelle lankeaa tässäkin toteutuksessa vetäjän rooli.

KUNNIAPUHEENJOHTAJAN JA KUNNIAJÄSENTEN KUTSUMINEN

Salo-Uskelan Seura kutsui kunniapuheenjohtajakseen seuran perustajajäsenen Kosti Ahon, joka on seuran perustamisvuodesta 1955 lähtien toiminut aktiivisesti monenlaisissa tehtävissä seuran piirissä.

Kunniajäseneksi kutsuttiin Eine Rajalin ja Mertzi Blomqvist.

Eine Rajalin toimi pitkään seuran vuosijulkaisun "Hakastarolainen" päätoimittajana. Hänen aikanaan julkaisu kehittyi nykyiselle tasolleen, joten seuraajien on ollut huomattavasti yksinkertaisempaa jatkaa eteenpäin.

Mertzi Blomqvist puolestaan tunnetaan Salon seudulla museomiehenä. Meritalon museoesineistön kartuttajana hän on tehnyt mittavan työn, joka niveltyi luontevasti museonhoitajan tehtävään. Tässäkin työssä on hänen panoksensa ollut korvaamaton.

Kuvassa vas. kunniapuheenjohtaja Kosti Aho, kunniajäsen Eine Rajalin, Arvo Saura -mitalin saaja Anna-Liisa Hirviluoto ja kunniajäsen Mertzi Blomqvist.

MIKSI
KESKIAIKAISIA
YLELLISYYSESINEITÄ
LÖYTTY
PERNIÖLÄISESTÄ
PELLOSTA?

MITÄ
ON JÄÄNYT
JÄLJELLE
KUNINKAANKARTANON
RENESSANSI-
LOISTOSTA?

PERNIÖ

KUNINKAAN JA KARTANOIDEN PITÄJÄ

Näyttely Perniön museossa

17.5.-31.8.1997

KE-SU KLO 11-18

Suomen keskiaikainen kartanolaitos (ŠUKKA) -projekti on kolmen vuoden ajan tutkinut arkeologisiin ja taidehistoriallisiin menetelmin keskiajan ja renessanssin asumiskulttuuria Perniössä.

Näyttely kertoo kuvin, sanoin ja äänin sekä tavallisen talonpojan että kuninkaan ja hänen virkamiestensä elämästä keskiajan ja renessanssin Suomessa 1300-1500-luvuilla. Tarjoituksena on johdattaa muscovieraat renessanssijan perniöläiselämään, jolloin yhteydet Turun linnaan ja hoviin olivat toistuvia vilkkaan Kuninkaantien varrella asuville. Löydöistä päätellen Suomen kontaktit manner-Eurooppaan ovat olleet hyvin vilkaat ja elämä on ollut oletettua yltäkylläisempää – ainakin joillekin. Esillä on ainutlaatuisia löytömaterialiaa, muun muassa ensimmäinen Suomesta löydetty keskiaikainen kullattu hopeanappi ja tammenterhonuppinen pronssilusikka.

Tilauksesta voimme järjestää ryhmille erikoisopastuksia, joihin kuuluu muun muassa vierailu 1500-luvun Näsen kuninkaan-kartanon maille ja 1500-luvulla alkunsa saaneeseen Melkilän kartanoon sekä 1700-luvun Näse-gårdiin.

Näyttelyn ohella Perniö elää renessanssiaikaa koko kesän – pidoin, kulkuein, markkinoin...

TIEDUSTELUT

näyttelyvastaava Jaana Pietilä
puh. (02) 775 9465 (museo), 050 523 4424
kulttuurisihteerä Arja Niemistö-Alanne
puh. (02) 775 9383

ŠUKKA

- SUOMEN KESKIAIKAINEN KARTANOLAITOS

IRTONUMERO
15 mk